

Příčinnost a dění (událostné)

Docela zvláštní problémy se objeví, když nějaké pojetí příčinné souvislosti uplatníme na událostné dění. Když se událost začíná dít, začíná se dít celá, nejen pouze ten její začátek. Právě tak platí, že hned tím okamžikem, jak se začne dít, zároveň končí; a končí nejen ten její začátek, ale zase končí událost celá. Jak se to tedy má s „kauzalitou“ uvnitř tohoto dění? Můžeme snad říci, že počátek události je příčinou jejího pokračování? Je snad celá událost skryta již v tomto počátku? A je počátek události příčinou jejího konce, tj. jejího zániku? Zejména však sám vznik a zánik nepřipouští kauzální vysvětlení (výklad). Počátek dění – pokud jej vůbec připustíme – musíme chápat jako něco, co nemá příčinu, v níž by bylo celé dění již obsaženo. Vznik a zánik – pokud je připouštíme – znamená, že jsoucí má počátek v nejsoucím, ale že v nejsoucím má také svůj konec, svůj zánik. Jsoucí pochází s nejsoucím, ale do nejsoucím také zaniká. Proti běžnému chápání však zůstává každé jsoucí (tj. dočasně jsoucí) pod „vládou“ nějakých pravidel (či pravidelností), díky kterým se nemůže leč výjimečně stát, že vznikne něco naprosto odlišného od jiných vzniklých jsoucen; ovšem nemůže to být ani vyloučeno.

(Písek, 150319-2.)